

Dagthema: Uitverkoren

Overweging 30 januari – Gerrard Boot

“...aandacht voor je binnenwereld en voor de buitenwereld kunnen heel goed samengaan. ...Terug naar de Duif. In de politiek leiden verkiezingen ...”

Eerste lezing uit Jeremia

Tweede lezing gedicht van Herman Gorter

Openingsgebed

Onnoembare,
Wij bidden om de kracht van uw Geest in ons hart.
Wij keren terug bij onszelf
en alles wat ons ter harte gaat in deze wereld.
Wij worden stil om ons hart te openen
voor schepping en creativiteit.
Voor de stralen van licht en de klank van liefde.
Schud ons los uit de verkramping van strijd en
onrust.
Maak onze adem weer tot levensadem
en tot bron van moed en zeker weten.
Geef ons de levende woorden van uw schrift.
Ter herkenning en om opnieuw ontmoeting aan te gaan.
Amen.

Openingslied: WEK UW KRACHT

Oosterhuis / T.Löwenthal

Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.

Refr: Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)

Woord ons gegeven, God in ons midden,
toekomst van vrede, wees hier aanwezig.

Uw wil geschiede, uw koninkrijk kome.
Zie ons, gedoog ons, laat ons niet vallen.

Refr: Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)

Dat wij niet leven, gevangen in leegte.
Dat wij niet vallen terug in het stof.
Zend uw geest, dat wij worden herschapen.

Refr: Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)

Dat wij U horen, dat wij U leven,
mensen voor mensen, alles voor allen.
Dat wij volbrengen uw woord, onze vrede.
Wek uw kracht en kom ons bevrijden.

Refr: Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)

Wees hier aanwezig, woord ons gegeven.
Dat ik U horen mag met hart en ziel.

Refr: Wek uw kracht en kom ons bevrijden. (2x)

Welkom en inleiding

Lieve Duiven,

Wees welkom hier in de Duif. Het kan weer, hier in het gebouw, en gelukkig ook op zoom. Voel je welkom als je vanmorgen voor het eerst in lange tijd weer in de team bent gestapt, of op de fiets bent gekomen. En ook als je net op tijd je zoomverbinding gereed had. Voel je allemaal welkom.

Het is verkiezingstijd. In Frankrijk wordt over twee maanden een nieuwe president gekozen. Men is bang dat dat tot polarisatie zal leiden: nu al zetten de verschillende kandidaten zich tegen elkaar af.

In Nederland hebben we in maart gemeenteraadsverkiezingen. Ik ben benieuwd wat dat voor onze stad zal betekenen. Komen er nog extra

betaalbare woningen bij? En hoe gaat het gemeentebestuur om met vluchtelingen in de stad?

En ook hier in de Duif kiezen we volgende week onze voorgangers en ons bestuur. Ik denk dat dat zal niet zo spannend zijn, en hopelijk leiden die verkiezingen tot verdere verbinding, in plaats van tot verwijdering.

Maar denkend over 'verkiezen' dacht ik aan 'verkozen', 'verkoren' en 'uitverkoren'. En uitverkoren riep bij mij direct associaties op: de uitverkorene, is dat eigenlijk niet irritant? Het lievelingetje dat altijd wordt voorgetrokken... En het beeld van de verloren zoon kwam bij mij op. Het verhaal over de jonge broer die zijn erfdeel er door had gejaagd, en berooid weer thuis kwam. Zijn oudere broer had al die tijd braaf doorgewerkt, maar juist voor die jonge broer wordt een feestmaal aangelegd. Rembrandt heeft dat tafereel prachtig verbeeld, u ziet het op de omslag van het boekje.

In de voorbespreking hadden we het over de emoties die dat begrip 'uitverkoren' oproept. Maar je hebt ook het Bijbelse 'uitverkoren volk'. Wat is daar de betekenis van? Roept dat ook irritaties op, of wordt daarmee iets anders bedoeld? Gaat het daarbij niet om de bevrijding van het volk Israël, uit de slavernij en dat ze daarom een land 'beloofd' kregen? Ik wil vandaag stil staan bij die twee kanten van het begrip 'uitverkoren', de persoonlijke kant, en de maatschappelijke of zo je wilt de sociale kant.

Ik hebben daarom twee teksten uitgezocht: de tekst uit Jeremia is die van het leesrooster vandaag. De profeet is de uitverkorene. Maar zoals in Marcus 6 staat: een profeet is meestal niet geliefd in eigen land. De andere tekst is een van de gedichten van Herman Gorter. Gorter heeft prachtige liefdesgedichten gemaakt. Maar hij was ook een echte socialist, die droomde van het paradijs hier op aarde. Daarover gaat zijn gedicht.

Liesbeth heeft enorm geholpen bij de voorbereiding, want zij heeft zich ontfermd over de liederen, op een moment dat onduidelijk was of we vandaag zouden kunnen zingen of niet.

Liesbeth en ik wensen ons een mooie viering toe.

Gebed

Wij bidden U, God,
wees ons nabij wanneer wij onze ogen en ons hart
proberen open te houden voor het bijna onmogelijke.
Help ons om daadwerkelijk te blijven geloven
in het goede dat in ieder mens leeft.

Wij vertrouwen erop, dat u ons leidt.
Als wij als gemeenschap onze eigen weg proberen te gaan,
willen wij dat doen in het besef, dat u ons leidt
en ons terugroept als wij dwaalwegen inslaan.
Wij bidden U om zachtmoedigheid en wijsheid.
Houd ons waakzaam
om te doen wat u ons te doen geeft. Amen.

Lied: MENS OP AARDE

H.Oosterhuis/T.Löwenthal

Dat ik aarde zou bewonen,
niet op vleugels als een arend,
niet in schemer als een nachtuil,
niet kortstondig als een bloem,

niet op vinnen onder water,
niet gejaagd en niet de jager,
niet op hoeven, niet met klauwen,
maar op voeten twee.

Om de verte te belopen,
om de horizon te halen
en met handen die wat kunnen:
kappen, ruimen, zaaien, oogsten;

met een neus vol levensadem,
met een buik vol van begeren,
met een hoofd niet in de wolken,
wel geheven naar de zon.

Om te overzien die aarde,
haar te hoeden als een kudde,
haar te dienen als een akker
en te noemen bij haar naam.

Dat ik ben, niet meer of minder,
dan een mens, een kind van mensen,
één van velen, één met allen,
groot en nietig, weerloos vrij

om te zijn elkaar tot zegen,
om te gaan een weg van dagen,
liefdesweg, die ooit zal leiden
naar een menselijk bestaan.

Eerste lezing: Jeremia 1; 4 - 10

De Heer richtte zich tot mij:

“Voordat ik je vormde in de moederschoot, had ik je al uitgekozen,
Voordat je de moederschoot verliet, had ik je al aan mij gewijd, Je een profeet
voor alle volken gemaakt.”

Ik riep: “Nee Heer, mijn God! Ik kan het woord niet voeren, ik ben te jong.”

Maar de Heer antwoordde:

“Zeg niet, ik ben te jong. Richt je tot iedereen naar wie ik je zend en zeg alles
wat ik je opdraag. Wees voor niemand bang, want ik zal je terzijde staan en je
redden - spreekt de Heer.”

En de Heer strekte zijn hand uit, raakte mijn mond aan en zei tegen mij:

“Hiermee leg ik mijn woorden in jouw mond.”

Tweede lezing: Herman Gorter (Socialistische verzen)

Het licht is nog niet geworden
De hemel is bleek en vroeg,
De maan en sterren verdorden,
Er is nog geen zon genoeg.

Maar van af de wolken gaat
Een warmte, en doet blozen
Van uit het hart, wie eenzaam staat

En voelt, zoals de roze,

Dat ook voor hem dit schijnsel schijnt –
En de morgenzinnen
zweren: zolang 't leven schijnt,
't hoogste te beginnen.

Overweging

Uitverkoren zijn. Wie heeft er niet mee te maken? Het lievelingetje in het gezin, of in de klas. Is het fijn om zelf dat lievelingetje te zijn? Of is het vervelend dat een ander dat is, en je je achtergesteld voelt?

We hadden het er tijdens de voorbespreking over. Weinigen van ons hadden heel negatieve associaties. Maar Bert vertelde dat het verhaal van de verloren zoon uit Lucas 15 hem altijd enorm getriggerd had. Hoezo werd de teruggekeerde wildebras omarmd en verwelkomd, en bleef de braverik op de achtergrond? Bert had zich goed in het verhaal verdiept, en was erachter gekomen dat de oude broer die gewoon bij zijn vader was gebleven, helemaal niet werd achtergesteld. De vader was gewoon enorm blij dat hij de zoon die hij verloren had gewaand, weer terug had.

Net als Jezus op zoek zou gaan naar dat ene schaap dat was weggelopen, en daarvoor de rest van de kudde even achter zich liet. Dus hij kwam op voor degene die op dat moment hulp nodig had. Dus als iemand anders uitverkoren is, dan hoef je je daar helemaal niet door achtergesteld voelen, dat was de boodschap van Bert. Ik vind dat een heel mooie boodschap.

En dat bracht mij op die bredere betekenis, die van het uitverkoren volk. Wanneer je goed in de bijbel gaat lezen (ik heb de NBV Studiebijbel erbij gepakt), dan zie je dat dat steeds in een bepaalde context gebeurt. Israël was het uitverkoren volk, omdat het het kleinste volk was (zo staat in Deuteronomium). En het verhaal van het uitverkoren volk werd opgeschreven toen Israël in ballingschap verkeerde, en het volk op zoek was naar zijn identiteit. Wie zijn wij? Tijdens die ballingschap werd ook het boek Exodus geschreven, over de uittocht van Israël, uit Egypte, uit de slavernij die daar was. Die uittocht gaat wel met vallen en opstaan. Door de woestijn, soms morrend en klagend. Maar toch: een uittocht.

Dus daarom kun je zeggen: Israël was uitverkoren, opdat het van de slavernij, de onderdrukking, verlost zou worden.

Dat sluit aan bij de tekst van Jeremia. Jeremia was uitverkozen om profeet te worden. In het eerste deel van zijn veertig jaar profetie was de situatie hoopgevend: het volk Israël kreeg meer ruimte tussen de grootmachten. In het tweede deel van zijn leven werd de tempel verwoest, en begon de ballingschap. Jeremia doet een oproep tot inkeer, tot het afzweren van afgoderij en sociaal onrecht. Het einde van het oude systeem is ook het begin van een nieuwe gemeenschap. Zijn boek is daarmee een boek van hoop.

Dus je wordt in de Bijbel niet zomaar 'bij toeval' uitverkoren: die uitverkiezing heeft een boodschap.

Herman Gorter geloofde ook in een stralende toekomst voor diegenen die het op dat moment zwaar hadden. Dat was toen de arbeidersklasse. Die hadden op dat moment, voor 1907, geen enkele rechtsbescherming. Als ze werk hadden konden ze zo op straat gezet worden. Als er een geschil was tussen de baas en de arbeider, bijvoorbeeld over wat ze hadden afgesproken, dan stond tot 1907 in de wet 'dat de baas op zijn woord werd geloofd'. Langzamerhand veranderden die regels, en ontstond steeds meer welvaart.

Maar die welvaart is er echt nog niet voor iedereen, niet in Europa, zelfs niet in onze stad. Ik kom elke maand, elke derde donderdag, om zes uur naar een wake hier bij de Stopera, waar wordt stilgestaan bij vluchtelingen die proberen naar Europa te komen. Hoevelen daarbij omkomen, en in wat voor afschuwelijke situatie ze terechtkomen, in de opvangkampen in Griekenland, bij de grens van Servië of juist aan de oostgrenzen van de Baltische staten. Dat wordt door allerlei mensen die daar betrokken bij zijn steeds op die donderdagen verteld. Je zou kunnen zeggen: die vluchtelingen zijn de echte rechtelozen op dit moment, en we moeten proberen juist voor hen iets te doen. Dat is natuurlijk moeilijk, hier in Amsterdam, maar er is altijd wel iets te bedenken. Bijvoorbeeld zo'n wake, of juist het organiseren van hulp, of iets te bedenken zodat asielzoekers echt mee kunnen doen, bijvoorbeeld met sportactiviteiten.

Dat klinkt als heel grote woorden. Heel grote problemen, wat kan ik daar nu aan doen, wat heb ik er zelfs mee te maken? Ik snap die gedachte, ik denk het soms ook. Meestal kun je alleen iets goeds doen in je directe eigen omgeving. De buitenwereld is meestal ver weg. Maar soms gaan die binnen- en die buitenwereld samen.

Dat besepte ik toen ik las over het overlijden van Thich Nhat Tham, de beroemde boeddhische monnik, die deze week overleed. Hij is voor heel veel mensen beroemd geworden als de grondlegger van de mindfulness beweging. Heb aandacht voor het kleine, voor het hier en nu. Maar Thich Nhat Tham is ook heel maatschappelijk betrokken geweest: hij ging in 1965 naar Martin Luther King, en overtuigde deze van de parallellen tussen de onderdrukking van de zwarte bevolking in de VS op dat moment, en die van het Vietnamese volk dat gebukt ging onder een oorlog met de VS in de jaren zestig. Dus aandacht voor je binnenwereld en voor de buitenwereld kunnen heel goed samengaan.

Terug naar de Duif. In de politiek leiden verkiezingen helaas vaak tot polarisatie. Verschillen worden uitvergroot in een poging om verkozen te worden. En afhankelijk van het politiek systeem lukt het dan beter of minder goed om weer iets van die verbinding terug te krijgen.

In de Duif kan iedereen die dat wil en enige steun heeft vanuit de Duifgemeenschap, voorganger worden. En juist de diversiteit aan geluiden, verhalen en beelden die dat oplevert, vind ik zo mooi aan de Duif. Laten we blijven hopen op, en streven naar, een stralende toekomst. Een land, een stad, een tafel, met brood en wijn voor iedereen. Moge het zo zijn.

Pianospel van Irina

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de aanwezigheid van de Eeuwige in onze wereld.
Ik geloof in herkenning van Jezus, onze broeder in ons leven.
Ik geloof in de troostende aanraking
van de Geest die in en met ons is.

Vertrouwen durf ik op U, Onnoembare, die mij bij name kent.
Vertrouwen op de wetenschap over U en uw Rijk, die in mij is.

Ik geloof dat de kennis van vrede en gerechtigheid,
van waarheid en geloof in onze ziel is gegrift.
Ik geloof dat wij met elkaar en met Gods hulp
in staat zijn het rijk van God dichterbij te brengen,
door kracht en tegenkracht,
door de vonk die in ons allen is
te laten ontvlammen
met behulp van de Geest die waait waarheen Zij wil.

Ik geloof dat wij alleen met elkaar, in zachtheid en tederheid,
ons durven overgeven aan onze bestemming:
Kind te zijn van God met een lichtend hart
en een aanstekelijke liefde
voor ieder schepsel dat leeft.
Zo helpe mij de Barmhartige in wiens hand wij mogen rusten.
Amen.

Collecte

Om onze wekelijkse vieringen te kunnen houden maakt onze gemeenschap kosten. In de Duif dragen veel mensen bij door middel van een periodieke / jaarlijkse bank- of giroafschrijving. Daarnaast kan je vandaag ook een bijdrage in de collecteschaal doen of een digitale gift geven:

*<https://betaalverzoek.rabobank.nl/betaalverzoek/?id=57OK6TYoRaSaiXmKRIUDVw>
Iedere bijdrage wordt erg op prijs gesteld. Hartelijk dank!!!*

Lied

H.Oosterhuis / B.Huijbers

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie mij ontmaskert, zal mij vinden.
Ik heb gezichten, meer dan twee,
ogen die tasten in den blinde,
harten aan angst voor angst ten prooi.
Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.
Wie wordt ontmaskerd, wordt gevonden,
en zal zichzelf opnieuw verstaan,
en leven, bloot en onomwonden,
aan niets en niemand meer ten prooi.
Delf mijn gezicht op, delf mijn gezicht op,
maak mij mooi, maak mij mooi.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek en voorbeden

Tafelgebed

Wij breken en wij delen,
wij breken samen brood
en reiken aan elkaar de beker.
Dit eeuwenoud gebaar
herhalen wij vandaag.

Met breken en delen
vieren we gemeenschap
en belijden we gelijkheid,
solidariteit en mededogen.

Een volk begon de uittocht
bevrijdde zich van slavernij,
het trok door de woestijn.

Jezus van Nazareth uit Palestina,
zijn leven was geven, breken en delen.
Hij nam het brood en de beker
en gaf ons zijn erfenis.

Zo willen wij ook leven
samen met iedereen die we op ons pad vinden
de mensen voor wie wij kiezen
en de mensen die ons vreemd zijn.

Daarom herhalen wij vanmorgen
dit oud gebaar van breken en van delen.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

ONZE VADER *(uit het Nieuw Zeelands Liedboek)*

Eeuwige Geest, Schepper van de aarde,
drager van pijn, gever van leven,
bron van alles wat is en zal zijn,
Vader en Moeder van ons allen,
liefhebbende God, in wie de hemel is,
laat de heiliging van uw naam weerklinken door het heelal.

Laat de weg van uw gerechtigheid worden begaan
door de volkeren van deze wereld,
laat uw hemelse wil worden gedaan door al wat geschapen is,
laat uw rijk van vrede en vrijheid onze hoop ondersteunen
en moge het komen, uw rijk, hier en nu op aarde.

Voed ons met het brood dat we vandaag nodig hebben,
vergeef ons als we elkaar verwonden,
sterk ons in de tijd van verleiding en verzoeking,
bewaars ons voor beproevingen die niet te verdragen zijn.
Bevrijd ons uit de greep van alles wat kwaad is,
Want U regeert in de glorie van uw kracht die liefde is, nu en altijd. Amen.

Lied:

Scheur de wolken uiteen en kom.
Hier, nu, wees onze God, wie anders?
Niemand anders heeft ons gezocht,
niemand anders heeft zo geroepen
als een verliefde: dit is mijn lichaam,
open mij, eet mij, hier is mijn hart,
drink mijn ziel, hier ben ik, hier ben ik.

Als een verlorene heb je geroepen
en ons hart draaide om, en hoorde.
Waar ben je nu?
Waar bleef je hartstocht?
Ben je niet meer die ene van toen?
(2x)

Mededelingen

Slotlied:

H.Oosterhuis/B.Huijbers

Soms breekt uw licht
in mensen door, onstuitbaar,
zoals een kind geboren wordt.

Gedenk de mens
die wordt genoemd uw kind,
uw koninkrijk, uw licht.

Geen duisternis
heeft ooit hem overmeesterd,
geen duisternis
heeft ooit hem overmeesterd.

Gedenk ons die als hij
geboren zijn, eens en voorgoed,
die uit zijn mond
uw naam hebben gehoord,

die moeten leven
in de schaduw van de dood,
die moeten leven
in de schaduw van de dood
hem achterna. (4x)

Zegenbede

Goed is dat je goede woorden overweegt en wil:

Heb je naaste lief die is als jij

De vluchteling, de arme, doe hen recht

Prent ze in het hart van je verstand.

Die woorden zeg ze voor je uit

Gezegend ben je